

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MACIEJ SZPUNAR
prednesené 26. októbra 2016¹

Vec C-507/15

**Agro Foreign Trade & Agency Ltd
proti
Petersime NV**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Rechtbank van Koophandel te Gent (Obchodný súd v Gente, Belgicko)]

„Smernica 86/653/EHS — Obchodný zástupca, ktorý vykonáva svoju činnosť v Turecku — Dohoda o pridružení medzi EÚ a Tureckom — článok 14 — Dodatkový protokol — článok 41 ods. 1“

1. V prejednávacom prípade, keď sa zastúpený nachádza v Európskej únii a obchodný zástupca má sídlo a vykonáva svoju činnosť v Turecku, vnútroštátny súd žiada o objasnenie dvoch otázok. Po prvé môže členský štát prebrať smernicu 86/653/EHS² tak, že obmedzí uplatňovanie ustanovení tejto smernice na situácie, v ktorých obchodný zástupca vykonáva svoju činnosť len na vnútornom trhu?

2. Moja odpoveď je „áno“.

3. Po druhé bránili by takému obmedzeniu ustanovenia Asociačnej dohody medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Tureckom, ktorá bola podpísaná v Ankare 12. septembra 1963 Tureckou republikou na jednej strane a členskými štátmi EHS a Spoločenstvom na strane druhej a ktorá bola uzavretá, schválená a potvrdená v mene Spoločenstva rozhodnutím Rady 64/732/EHS z 23. decembra 1963 (Ú. v. ES 1964, 217, s. 3685; Mim. vyd. 11/011, s. 10) (ďalej len „dohoda o pridružení“), a dodatkového protokolu podpísaného 23. novembra 1970 v Bruseli a uzatvoreného, schváleného a potvrdeného v mene Spoločenstva nariadením Rady (EHS) č. 2760/72 z 19. decembra 1972 (Ú. v. ES L 293, 1977, s. 1; Mim. vyd. 11/011, s. 41) (ďalej len „dodatkový protokol“)?

4. Moja odpoveď je „nie“.

¹ — Jazyk prednesu: angličtina.

² — Smernica Rady z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov (Ú. v. ES L 382, 1986, s. 17; Mim. vyd. 06/001, s. 177).

I – Právny rámec

A – Právo EÚ

1. Smernica 86/653

5. V druhom odôvodnení smernice 86/653 sa uvádza:

„... rozdiely v štátnych zákonoch, ktoré sa týkajú obchodného zastúpenia podstatne ovplyvňujú podmienky súťaže a výkon tejto činnosti v rámci spoločenstva a sú určujúce jednak na ochranu obchodných agentov vis-a-vis tým, ktorých zastupujú a aj na ochranu obchodných transakcií [a poškodzujú úroveň ochrany obchodných zástupcov v ich vzťahoch s tými, ktorých zastupujú, ako aj bezpečnosť obchodných transakcií – *neoficiálny preklad*];... okrem toho tieto rozdiely sú také, že podstatne bránia uzatváraniu, výkonu a prevádzkovaniu kontraktov obchodného zastúpenia, kde zastúpení a obchodní zástupcovia sú usadení v [rôznych – *neoficiálny preklad*] členských štátoch“.

6. Podľa článku 17 ods. 1 smernice 86/653:

„Členské štáty prijímú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby obchodný zástupca po zániku zmluv[y] o obchodnom zastúpení dostal náhradu podľa odseku 2 alebo náhradu škody podľa odseku 3.“

2. Dohoda o pridružení

7. Článok 9 dohody o pridružení znie:

„Zmluvné strany uznávajú, že v rámci pôsobnosti tejto dohody a v súlade s prípadnými osobitnými ustanoveniami prijatými na základe článku 8 je zakázaná akákoľvek diskriminácia na základe štátnej príslušnosti v súlade so zásadou uvedenou v článku 7 Zmluvy o založení Spoločenstva.“ [*neoficiálny preklad*]

8. V súlade s článkom 14 dohody o pridružení:

„Zmluvné strany sa dohodli, že sa budú inšpirovať článkami 55, 56 a 58 až 65 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, aby medzi sebou odstránili obmedzenia slobodného poskytovania služieb.“ [*neoficiálny preklad*]

3. Dodatkový protokol

9. Článok 41 dodatkového protokolu stanovuje:

„1. Zmluvné strany upustia od vzájomného zavádzania akýchkoľvek nových obmedzení týkajúcich sa voľnosti usadenia [slobody usadiť sa – *neoficiálny preklad*] a voľnosti poskytovať služby [slobodného poskytovania služieb – *neoficiálny preklad*].

2. Asociačná rada v súlade s princípmi stanovenými v článkoch 13 a 14 [dohody o pridružení] stanoví časový harmonogram a pravidlá postupného rušenia vzájomných obmedzení týkajúcich sa voľnosti podnikania a voľnosti poskytovania služieb [slobody usadiť sa a slobodného poskytovania služieb – *neoficiálny preklad*] zo strany zmluvných strán.

...“

B – Belgické právo

10. Článok 27 wet van betreffende de handelsagentuurovereenkomst (zákon o zmluve o obchodnom zastúpení) z 13. apríla 1995 (ďalej len „Handelsagentuurwet“), ktorým sa smernica 86/653 preberá do belgického práva, znie:

„S výnimkou uplatňovania medzinárodných dohôd, ktorých zmluvnou stranou je Belgicko, podlieha každá činnosť obchodného zástupcu s hlavnou prevádzkarňou na území Belgicka belgickému právu a patrí do právomoci belgických súdov.“

II – Skutkový stav, konanie a prejudiciálna otázka

11. Agro, žalobkyňa v konaní vo veci samej, je spoločnosť so sídlom v Ankare (Turecko), ktorá pôsobí v oblasti dovozu a distribúcie poľnohospodárskych výrobkov. Petersime, žalovaná v konaní vo veci samej, je spoločnosť so sídlom v Olsene (Belgicko), ktorá pôsobí v oblasti vývoja, výroby a dodávok liahní a príslušenstva pre trh s hydinou.

12. Petersime uzatvorila 1. júla 1992 zmluvu o predaji svojich liahní a príslušenstva v Turecku so samostatným obchodným zástupcom, ktorého následne na základe zmluvy z 1. augusta 1996 nahradila Agro, ktorá bola vymenovaná namiesto neho. Podľa tejto zmluvy Petersime udelila spoločnosti Agro výhradné práva na predaj svojich výrobkov v Turecku. Táto zmluva, ktorá bola pôvodne uzatvorená na obdobie jedného roka, stanovovala, že jej platnosť sa každý rok automaticky predlžuje o ďalších dvanásť mesiacov, pokiaľ ju niektorá zo zmluvných strán nevypovie doporučeným listom aspoň tri mesiace pred skončením obdobia jedného roka. Uvedená zmluva navyše obsahovala ustanovenie, podľa ktorého sa spravovala belgickým právom, pričom v prípade sporu mali právomoc len sudy mesta Gent.

13. Petersime listom z 26. marca 2013 vypovedala zmluvu s účinnosťou od 30. júna 2013. Agro listom z 28. októbra 2013 urgovala spoločnosť Petersime z dôvodu nezaplatenia náhrady za výpoveď zmluvy a domáhala sa provízie, odobratia zostávajúcich zásob, ako aj zaplatenia neuhradených pohľadávok.

14. Dňa 15. januára 2015 podala Agro na vnútroštátnom súde žalobu proti spoločnosti Petersime, pričom žiadala náhradu za výpoveď zmluvy a domáhala sa odmeny, provízie, odobratia zostávajúcich zásob, ako aj zaplatenia neuhradených pohľadávok.

15. Na podporu svojej žaloby Agro uvádza, že ustanovenia Handelsagentuurwet sa uplatnia, lebo zmluvné strany uskutočnili platnú voľbu práva v prospech belgického právneho poriadku. Petersime naopak tvrdí, že uplatniteľná je len všeobecná belgická právna úprava, pretože Handelsagentuurwet platí len v rozsahu, v akom obchodný zástupca pôsobí v Belgicku, čo v prejednávanej veci neplatí.

16. Podľa názoru vnútroštátneho súdu bola v zmluve uzatvorenej medzi spoločnosťami Agro a Petersime uskutočnená jasná voľba belgického právneho poriadku. To však nevyhnutne neznamena, že na prejednávanej veci sa uplatní Handelsagentuurwet. Vnútroštátny súd podľa všetkého predpokladá, že článok 27 Handelsagentuurwet stráca kogentný charakter v situácii, o akú ide v prejednávanej veci, keď je obchodný zástupca usadený a vykonáva svoju činnosť mimo Belgicka.

17. V rámci tohto konania *Rechtbank van Koophandel te Gent* (Obchodný súd v Gente) uznesením z 3. septembra 2015, ktoré bolo doručené Súdnemu dvoru 24. septembra 2015, položil nasledujúcu prejudiciálnu otázku:

„Je [Handelsagentuurwet], ktorým sa do belgického vnútroštátneho práva preberá smernica o obchodnom zastúpení, zlučiteľný s touto smernicou a/alebo ustanoveniami dohody o pridružení, ktorej cieľom je výslovne pristúpenie Turecka k Európskej únii, a/alebo záväzkami medzi Tureckom a Európskou uniou na účely odstránenia obmedzení v súvislosti s voľným pohybom služieb medzi nimi, keď sa v uvedenom [Handelsagentuurwet] stanovuje, že sa uplatňuje len na obchodných zástupcov, ktorí majú hlavnú prevádzkareň na území Belgicka, a nie je uplatniteľný, keď zastúpený usadený v Belgicku a obchodný zástupca, rezident Turecka, výslovne určili rozhodné právo v prospech belgickej právnej úpravy?“

III – Analýza

18. Prvou časťou svojej otázky chce vnútroštátny súd v podstate zistiť, či smernica 86/653 bráni právnomu predpisu členského štátu, podľa ktorého sa ochrana v zmysle tejto smernice poskytuje len v prípade, keď obchodný zástupca vykonáva svoju činnosť v tomto členskom štáte, a nie vtedy, keď je zastúpený usadený v tomto členskom štáte a obchodný zástupca je usadený a vykonáva svoju činnosť v Turecku.

19. V druhej časti svojej otázky žiada vnútroštátny súd o objasnenie otázky, či dohoda o pridružení alebo dodatkový protokol bránia právnomu predpisu členského štátu, podľa ktorého sa ochrana v zmysle smernice 86/653 poskytuje len v prípade, keď obchodný zástupca vykonáva svoju činnosť v tomto členskom štáte, a nie vtedy, keď je zastúpený usadený v tomto členskom štáte a obchodný zástupca je usadený a vykonáva svoju činnosť v Turecku.

20. Po stručných úvodných úvahách preskúmam túto otázku z pohľadu smernice 86/653 a potom z pohľadu dohody o pridružení a dodatkového protokolu.

A – Úvodné úvahy

1. Výklad článku 27 *Handelsagentuurwet* na vnútroštátnej úrovni

21. Pokiaľ ide o výklad článku 27 *Handelsagentuurwet*, medzi vnútroštátnym súdom na jednej strane a belgickou vládou na druhej strane existuje zjavný rozdiel.

22. Na pojednávaní belgická vláda uviedla, že ustanovenie belgického právneho poriadku, o ktoré ide v konaní vo veci samej, teda článok 27 *Handelsagentuurwet*, nemá samoobmedzovací charakter, ktorý mu pripisuje vnútroštátny súd. Toto ustanovenie sa totiž podľa belgickej vlády uplatní aj v situácii, o akú ide v prejednávanej veci, čo znamená, že ak si zmluvné strany zvolia za uplatniteľný belgický právny poriadok, tento právny poriadok sa uplatní aj na činnosť obchodného zástupcu mimo Belgicka alebo Európskej únie.

23. Vnútroštátny súd by mal posúdiť tieto tvrdenia, keďže v prípade, ak by sa ukázalo, že toto konštatovanie je správne, otázka položená vnútroštátnym súdom by bola nielen hypotetická, ale aj zbytočná.

24. Keďže je však prejudiciálne konanie konaním medzi *súdmi*, resp. dialógom súdov, Súdny dvor je viazaný vnútroštátnym právnym rámcom, ako ho opísal vnútroštátny súd v návrhu na začatie prejudiciálneho konania. V tejto súvislosti prináleží len vnútroštátnemu súdu, ktorému bol spor predložený a ktorý musí prevziať zodpovednosť za prijaté súdne rozhodnutie, aby s ohľadom na

konkrétne okolnosti veci posúdil tak nevyhnutnosť prejudiciálneho rozhodnutia na vydanie svojho rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré predkladá Súdnemu dvoru.³

25. V prejednávanej veci prináleží vnútroštátnemu súdu, ktorý určil zámer zmluvných strán a konštatoval, že na zmluvu medzi zmluvnými stranami sa uplatní belgický právny poriadok, aby rozhodol, ktorými konkrétnymi ustanoveniami belgického právneho poriadku sa spravuje zmluvný vzťah.

26. Moja analýza preto vychádza z predpokladu, že článok 27 Handelsagentuurwet, ako sa uplatňuje v Belgicku, sa nevzťahuje na prípad, o aký ide v prejednávanej veci.

2. O medzinárodnom práve súkromnom

27. Smernica 86/653 neobsahuje kolíznú normu.⁴

28. V prvom rade treba zdôrazniť, že vnútroštátny súd by nemal právomoc položiť otázku týkajúcu sa výkladu Rímskeho dohovoru⁵, ktorý sa podľa všetkého v zásade uplatní z hľadiska *ratione temporis*⁶, keďže toto právo je obmedzené na vnútroštátne súdy, ktoré rozhodujú v poslednom stupni⁷.

29. V každom prípade tak Rímsky dohovor, ako aj „nariadenie Rím I“ umožňujú, aby si zmluvné strany platne zvolili právny poriadok, ktorým sa bude spravovať ich zmluvný vzťah.

30. Vzhľadom na to, že podľa vnútroštátneho súdu je nepochybné, že zmluvné strany si za rozhodné právo zvolili belgický právny poriadok, nie je namieste venovať sa úvahám o kolíznych normách. Ako som uviedol vyššie, základným problémom pre vnútroštátny súd je rozhodnúť, ktoré ustanovenia belgického právneho poriadku sa uplatnia. Na tento účel chce vnútroštátny súd zistiť dve veci. Po prvé, či belgický zákonodarcu správne prebral smernicu 86/853. Po druhé, či je belgická právna úprava zlučiteľná s dohodou o pridružení s Tureckom.

31. Pri skúmaní otázky sa najprv budem zaoberať smernicou 86/853 a potom dohodou o pridružení.

3 — Pozri napríklad rozsudok zo 17. októbra 2013, Unamar (C-184/12, EU:C:2013:663, bod 28 a citovanú judikatúru).

4 — Pozri v tejto súvislosti tiež BASEDOW, J.: *Europäisches Internationales Privatrecht*. In: *Neue Juristische Wochenschrift*, 1996, s. 1921 až 1929, na s. 1925, ktorý poukazuje na ťažkosti, ktoré z toho vyplývajú, pokiaľ ide o posudzovanie situácií týkajúcich sa tretích krajín.

5 — Dohovor o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky otvorený na podpis v Ríme 19. júna 1980 (Ú. v. EÚ C 169, 2005, s. 10).

6 — Pokiaľ ide o zmluvy uzavreté po 17. decembri 2009, Rímsky dohovor bol nahradený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) (Ú. v. EÚ L 177, 2008, s. 6) – pozri článok 28 tohto nariadenia.

7 — Podľa článku 1 prvého protokolu z 19. decembra 1988 o výklade Rímskeho dohovoru Súdny dvorom (Ú. v. ES C 27, 1998, s. 47), ktorý nadobudol platnosť 1. augusta 2004, má Súdny dvor právomoc rozhodovať o návrhoch na začatie prejudiciálneho konania týkajúcich sa výkladu ustanovení tohto dohovoru. Vnútroštátny súd nie je uvedený v zozname, ktorý sa nachádza v článku 2 písm. a) tohto protokolu, ako súd, ktorý má právomoc podať návrh na začatie prejudiciálneho konania na Súdnom dvore (v Belgicku majú takú právomoc len Cour de cassation a Conseil d'État).

B – Prvá časť otázky: o smernici 86/653

1. Cieľ a systematika

32. Cieľom smernice 86/653 (ďalej len „smernica“) je harmonizovať právo členských štátov, pokiaľ ide o právne vzťahy medzi stranami zmluvy o obchodnom zastúpení.⁸ Súdny dvor mnohokrát objasnil, že cieľom smernice je najmä ochrana obchodných zástupcov v ich vzťahoch s tými, ktorých zastupujú, a na tento účel stanovuje okrem iného pravidlá upravujúce uzatváranie a zánik zmluvy o obchodnom zastúpení (články 13 až 20 smernice).⁹ Smernica stanovuje kogentné¹⁰ pravidlá, ktoré upravujú požiadavky minimálnej ochrany pre obchodného zástupcu¹¹. Pravidlá týkajúce sa vyplatenia náhrady škody obchodným zástupcom pri ukončení zmluvného vzťahu so zastúpeným, zakotvené v článku 17 smernice, preto treba chápať tak, že ich cieľom je chrániť obchodných zástupcov.¹²

33. Smernica však neupravuje svoju územnú pôsobnosť. Nie je v nej uvedené, či musí byť zastúpený usadený na konkrétnom mieste, ani v nej nie je stanovené, kde má obchodný zástupca vykonávať svoju činnosť, aby sa uplatnili ustanovenia smernice. Vzniká preto otázka, či má mať smernica účinky len vnútri Únie, v rámci vnútorného trhu, alebo či jej účinky siahajú aj za hranice vnútorného trhu.¹³

34. Cieľom smernice je harmonizovať súkromné právo členských štátov. Smernica obsahuje niektoré základné ustanovenia týkajúce sa zmluvy o obchodnom zastúpení. Právo uplatniteľné na zmluvu o obchodnom zastúpení musia určiť kolízne normy, ktoré platia v štáte príslušného súdu. Rozhodné právo môže určiť buď – ako v prejednávanom prípade – doložka týkajúca sa voľby práva zmluvnými stranami, alebo ho môžu určiť kolízne normy, ktoré sa použijú v prípade, ak zmluvné strany neuskutočnili voľbu práva.

35. V zásade teda platí, že ak je právnym poriadkom uplatniteľným na zmluvu o obchodnom zastúpení právny poriadok niektorého členského štátu, uplatnia sa vnútroštátne ustanovenia, ktorými sa preberá smernica. To ale neznamená, že vnútroštátny zákonodarca vôbec nemôže obmedziť územnú pôsobnosť ustanovení, ktorými sa preberá táto smernica. Vnútroštátny zákonodarca však pri tom musí mať na zreteli, v akých situáciách je uplatnenie smernice kogentné.

36. Čo znamená, že uplatnenie smernice je kogentné? V tomto smere treba rozlíšiť dve situácie. Po prvé „kogentná povaha“ sa môže týkať ustanovení, ktoré vymedzujú hmotnoprávne práva a povinnosti strán zmluvy o obchodnom zastúpení. Na tento účel smernica používa viaceré metódy opisu „kogentnej povahy“ jej ustanovení. V niektorých prípadoch stanovuje, že „zmluvné strany sa [vôbec] nesmú odchýliť“ od niektorých ustanovení.¹⁴ V iných prípadoch stanovuje, že „zmluvné strany sa

8 — Pozri rozsudky z 30. apríla 1998, Bellone (C-215/97, EU:C:1998:189, bod 10), z 13. júla 2000, Centrostel (C-456/98, EU:C:2000:402, bod 13), z 23. marca 2006, Honyvem Informazioni Commerciali (C-465/04, EU:C:2006:199, bod 18), z 26. marca 2009, Semen (C-348/07, EU:C:2009:195, bod 14), a zo 17. októbra 2013, Unamar (C-184/12, EU:C:2013:663, bod 36). Pozri tiež napríklad FOCK, T.: *Die europäische Handelsvertreter-Richtlinie*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2001, s. 25.

9 — Pozri rozsudky z 30. apríla 1998, Bellone (C-215/97, EU:C:1998:189, bod 13), z 9. novembra 2000, Ingmar (C-381/98, EU:C:2000:605, body 20 a 21), z 23. marca 2006, Honyvem Informazioni Commerciali (C-465/04, EU:C:2006:199, body 19 a 22), zo 17. januára 2008, Chevassus-Marche (C-19/07, EU:C:2008:23, bod 22), a z 26. marca 2009, Semen (C-348/07, EU:C:2009:195, bod 14). Pozri tiež MACGREGOR, L.: Case Comment Compensation for commercial agents: an end to plucking figures from the air? In: *Edinburgh Law Review*, 2008, s. 86 až 93, na s. 87.

10 — Pozri rozsudky z 9. novembra 2000, Ingmar (C-381/98, EU:C:2000:605, body 21 a 22), z 23. marca 2006, Honyvem Informazioni Commerciali (C-465/04, EU:C:2006:199, body 22 a 34), a zo 17. októbra 2013, Unamar (C-184/12, EU:C:2013:663, bod 40).

11 — Pozri rozsudok zo 17. októbra 2013, Unamar (C-184/12, EU:C:2013:663, bod 52). Pozri tiež ROTT-PIETRZYK, E.: *Agent Handlowy – Regulacje Polskie i Europejskie*. Warszawa: C. H. Beck, 2006, s. 68.

12 — Pozri rozsudok z 9. novembra 2000, Ingmar (C-381/98, EU:C:2000:605, bod 24).

13 — Od nadobudnutia platnosti Jednotného európskeho aktu Zmluva – v súčasnosti v článku 26 ods. 2 ZFEÚ – vymedzuje vnútorný trh ako „oblasť bez vnútorných hraníc, v ktorej je zaručený voľný pohyb tovaru, osôb, služieb a kapitálu v súlade s ustanoveniami zmlúv“. V týchto návrhoch používam slovné spojenia „vnútorný trh“, „spoločný trh“ a „jednotný trh“ ako synonymá, a to najmä pri citovaní právnych predpisov a judikatúry EÚ.

14 — Pozri článok 5 smernice 86/653.

nesmú dohodnúť odchylné“ od niektorých ustanovení „v neprospech obchodného zástupcu“¹⁵ alebo že niektoré ustanovenia sa uplatnia „v prípade, že neexistuje dohoda o [tejto otázke] medzi stranami“¹⁶. Napokon smernica niekedy obmedzuje zmluvnú slobodu zmluvných strán inými, špecifickejšími spôsobmi.¹⁷

37. Po druhé „kogentná povaha“ sa môže týkať aj územnej pôsobnosti ochrany vyplývajúcej zo smernice. Vzniká preto otázka, či bolo zámerom normotvorcu Spoločenstva zabezpečiť, aby bola ochrana v zmysle smernice kogentná vo všetkých zmluvách o obchodnom zastúpení uzatvorených na celom svete, a to vždy, keď sa uplatní právny poriadok niektorého členského štátu v súlade s kolíznymi normami (samozrejme vrátane voľby práva uskutočnenej zmluvnými stranami). Ako ukážem v nasledujúcej analýze, moja odpoveď je „nie“.

38. V prejednávanej veci ide o nasledujúci problém: Je ochrana v zmysle článkov 17 a 18 smernice kogentná, ak je zastúpený usadený v členskom štáte a obchodný zástupca je usadený a vykonáva svoju činnosť v tretej krajine?

2. Judikatúra

39. Súdny dvor v rozsudku Centrosteeel rozhodol, že „cieľom smernice je harmonizovať právne predpisy členských štátov, ktoré upravujú právne vzťahy medzi stranami zmluvy o obchodnom zastúpení, bez ohľadu na akékoľvek cezhraničné prvky“¹⁸. Toto konštatovanie chápem tak, že sa týka len *situácie vnútri EÚ*, a to z dvoch dôvodov. Po prvé toto konštatovanie bolo uvedené v kontexte koordinácie právnych predpisov *členských štátov*. Po druhé Súdny dvor ďalej uviedol, že pôsobnosť tejto smernice je „preto širšia než základné slobody, ktoré stanovuje [Dohoda o FEÚ]“¹⁹. Podľa môjho názoru chcel Súdny dvor zdôrazniť len celkom bežné konštatovanie, že harmonizačné opatrenie, akým je smernica 86/653, môže ísť nad rámec štyroch slobôd, keďže nie je obmedzené na nadnárodné situácie, a že sa nevyžaduje cezhraničný prvok.

40. Rozsudok Centrosteeel preto neposkytuje primeranú odpoveď pre prejednávany prípad.

41. V rozsudku Ingmar Súdny dvor rozhodol, že ustanovenie, akým je článok 17 smernice 86/653, sa uplatní, aj keď sa zmluva spravuje právnym poriadkom tretieho štátu.²⁰ Súdny dvor takto rozhodol preto, lebo obchodný zástupca vykonával svoju činnosť v rámci vnútorného trhu. Súdny dvor konkrétne konštatoval, že „cieľ, ktorý sledujú [články 17 a 18 smernice], vyžaduje, aby sa uplatnili v prípade, keď situácia úzko súvisí so Spoločenstvom, najmä keď obchodný zástupca vykonáva svoju činnosť na území niektorého členského štátu, bez ohľadu na právny poriadok, ktorým sa mala zmluva podľa zámeru zmluvných strán spravovať“²¹.

42. Rozsudok Ingmar sa však týkal úplne opačnej situácie, než je prejednávany prípad. Mimo Únie sa nachádzal zastúpený a obchodný zástupca vykonával svoju činnosť v Únii, zatiaľ čo v prejednávanej veci sa zastúpený nachádza v Únii a obchodný zástupca vykonáva svoju činnosť mimo Únie.

15 — Pozri článok 10 ods. 4, článok 11 ods. 3, článok 12 ods. 3 alebo článok 19 smernice 86/653.

16 — Pozri článok 6 ods. 1 smernice 86/653.

17 — Pozri článok 13 ods. 1 a článok 15 ods. 3 smernice 86/653.

18 — Pozri rozsudok z 13. júla 2000, Centrosteeel (C-456/98, EU:C:2000:402, bod 13).

19 — Pozri rozsudok z 13. júla 2000, Centrosteeel (C-456/98, EU:C:2000:402, bod 13).

20 — Pozri rozsudok z 9. novembra 2000, Ingmar (C-381/98, EU:C:2000:605, bod 26).

21 — Pozri rozsudok z 9. novembra 2000, Ingmar (C-381/98, EU:C:2000:605, bod 25).

43. V odôvodnení rozsudku Unamar²² Súdny dvor konštatoval, že „články 17 a 18 tejto smernice [majú] rozhodujúci význam, pretože definujú úroveň ochrany, ktorú normotvorca Únie považoval za primeranú pre obchodných zástupcov v rámci vytvorenia jednotného trhu“²³.

44. Preto sa domnievam, že z rozsudkov Ingmar a Unamar vyplýva, že články 17 a 18 smernice 86/653 sa majú považovať za kogentné v tom zmysle, že vždy, keď obchodný zástupca vykonáva svoju činnosť v rámci vnútorného trhu, poskytne sa ochrana v zmysle článkov 17 a 18 smernice 86/653 bez ohľadu na to, aký právny poriadok sa vzťahuje na zmluvu medzi zmluvnými stranami. *A contrario* články 17 a 18 nie sú kogentné, ak obchodný zástupca vykonáva svoju činnosť mimo vnútorného trhu. Z toho teda vyplýva, že členský štát môže obmedziť územnú pôsobnosť ochrany v zmysle článkov 17 a 18 pre obchodných zástupcov, ktorí vykonávajú svoju činnosť mimo vnútorného trhu.

3. Znenie

45. Podľa druhého odôvodnenia smernice „rozdiely v štátnych zákonoch, ktoré sa týkajú obchodného zastúpenia podstatne ovplyvňujú podmienky súťaže a výkon tejto činnosti v rámci spoločenstva“²⁴ a [poškodzujú úroveň ochrany obchodných zástupcov v ich vzťahoch s tými, ktorých zastupujú, ako aj bezpečnosť obchodných transakcií]. V tom istom odôvodnení sa ďalej uvádza, že „tieto rozdiely sú také, že podstatne bránia uzatváraniu, výkonu a prevádzkovaníu kontraktov obchodného zastúpenia, kde zastúpení a obchodní zástupcovia sú usadení v [rôznych] členských štátoch“²⁵.

46. V treťom odôvodnení smernice sa rovnako uvádza, že „obchod s tovarom medzi členskými štátmi sa má uskutočňovať za podmienok, ktoré sú podobné jednotnému trhu a v tomto dôsledku je potrebná aproximácia právnych systémov členských štátov v rozsahu potrebnom na správne fungovanie spoločného trhu“²⁶.

47. Také znenie podľa môjho názoru svedčí o tom, že smernica 86/653 je obmedzená na situácie v rámci vnútorného trhu, na rozdiel od situácií mimo neho.²⁷

4. Legislatívny vývoj

48. Pôvodný návrh Komisie obsahoval zmienku o obchodných zástupcoch, ktorí vykonávajú svoju činnosť mimo Únie. V návrhu článku 35 ods. 1 sa uvádzalo, že ak sa zmluvné strany dohodnú odchyľne od celého radu ustanovení smernice, ktoré sú následne uvedené, v neprospech obchodného zástupcu, taká dohoda je neplatná. Článok 35 ods. 2 ďalej stanovoval, že „okrem prípadov odchyľnej dohody dovolenej podľa článku 21 ods. 4 článku 33 sa zmluvné strany môžu dohodou odchyliť aj od kogentných ustanovení uvedených v predchádzajúcom odseku v súvislosti s tými činnosťami, ktoré obchodný zástupca vykonáva mimo Spoločenstva“²⁸.

49. Smernica 86/653 neobsahuje také ustanovenie, ako je článok 35 ods. 2 jej pôvodného návrhu. To by mohlo znamenať, že Rada v tom čase nechcela obmedziť smernicu na vnútorný trh.

22 — V rozsudku Unamar išlo o situáciu vnútri EÚ, ktorá sa týkala uplatnenia správnych (občianskoprávných) predpisov jedného z dvoch členských štátov, pričom obidva štáty prebrali smernicu 86/653 správne. Pozri rozsudok zo 17. októbra 2013 (C-184/12, EU:C:2013:663, bod 51).

23 — Pozri rozsudok zo 17. októbra 2013, Unamar (C-184/12, EU:C:2013:663, bod 39). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

24 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

25 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

26 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

27 — Z tohto hľadiska už citovaný rozsudok Centrosteeel vôbec neodporuje môjmu záveru.

28 — Pozri návrh Komisie na prijatie smernice Rady o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa (samostatných) obchodných zástupcov, ktorý Komisia predložila Rade 17. decembra 1976 (Ú. v. ES C 13, 1977, s. 2).

50. To však nie je výklad smernice, ktorý navrhujem Súdnemu dvoru. Podľa informácií, ktoré mám dispozícii, bolo počas legislatívneho procesu vypustené celé znenie navrhovaného článku 35, lebo Parlament sa domnieval, že zoznam ustanovení uvedený v navrhovanom článku 35 ods. 1 je príliš striktný.²⁹ Parlament nekritizoval zmienku o „činnostiach, ktoré obchodný zástupca vykonáva mimo Spoločenstva“. Z toho vyvodzujem, že Parlament súhlasil s týmto územným obmedzením.

51. V podobnom zmysle mal Hospodársky a sociálny výbor určité poznámky k článku 35 návrhu, ktoré boli podľa môjho názoru tiež obmedzené na definovanie pôsobnosti kogentných ustanovení.³⁰

52. V dôsledku toho bol v upravenom návrhu Komisie podstatne zmenený prvý odsek navrhovaného článku 35, ale druhý odsek zostal nezmenený.³¹

53. Keď Rada po niekoľkých rokoch prijala smernicu 86/653, návrh bol podstatne zmenený. Na rozdiel od návrhu, cieľom smernice už nebolo upraviť všetky právne otázky súvisiace so zmluvami o obchodnom zastúpení. Približne polovica navrhovaných ustanovení bola vypustená.³² V tejto súvislosti už neexistuje ustanovenie, akým bol článok 35 návrhu. Ustanovením, ktoré sa najviac približuje k pôvodne navrhovanému ustanoveniu, je článok 19 smernice 86/653, podľa ktorého sa zmluvné strany nesmú dohodnúť odchyľne od článkov 17³³ a 18³⁴ v neprospech obchodného zástupcu pred skončením platnosti zmluvy o obchodnom zastúpení.

54. Hoci by sa teda za dôsledok vyššie uvedených skutočností mohlo považovať obmedzenie územnej pôsobnosti smernice na činnosť obchodných zástupcov v rámci vnútorného trhu, legislatívny vývoj je dosť nejednoznačný, pokiaľ ide o územnú pôsobnosť smernice. Nemožno jednoznačne dospieť k záveru, že smernica je obmedzená na vnútorný trh, ani k záveru, že nie je obmedzená na vnútorný trh.

5. Cieľ týkajúci sa vnútorného trhu

55. Normy súkromného práva EÚ, akými sú ustanovenia smernice 86/653, treba hodnotiť so zreteľom na kontext a systém vnútorného trhu.³⁵

29 — Pozri uznesenie, ktoré obsahuje stanovisko Európskeho parlamentu k návrhu Komisie Európskych spoločenstiev na prijatie smernice o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa (samostatných) obchodných zástupcov predloženému Rade (Ú. v. ES C 239, 1978, s. 20), bod 17: „... domnieva sa, že dlhý zoznam ustanovení nachádzajúci sa v článku 35 má za následok, že smernica je príliš nepružná, a preto žiada Komisiu, aby predložila revidované znenie tohto článku“.

30 — Pozri stanovisko k návrhu smernice Rady o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa (samostatných) obchodných zástupcov (Ú. v. ES C 59, 1978, s. 31), bod 2.9.10: „Výbor navrhuje vypustiť odkaz na článok 21 ods. 4, ktorý sa nachádza v článku 35 ods. 2, a chápe článok 35 ods. 2 v tom zmysle, že zmluvné strany majú právo dohodou sa odchyliť od kogentných ustanovení vymenovaných v článku 35 ods. 1“.

31 — Pozri zmenu a doplnenie návrhu smernice Rady o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa (samostatných) obchodných zástupcov (ktorý Komisia predložila Rade 29. januára 1979 v súlade s článkom 149 ods. 2 EHS) (Ú. v. ES C 56, 1979, s. 21).

32 — Pozri FOCK, T.: *Die europäische Handelsvertreter-Richtlinie*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2001, s. 19.

33 — Týkajúci sa náhrady alebo náhrady škody pre obchodného zástupcu po zániku zmluvy o obchodnom zastúpení.

34 — Týkajúci sa výnimiek z nároku na náhradu alebo náhradu škody v zmysle článku 17 smernice 86/653.

35 — Pozri v tejto súvislosti tiež MÜLLER-GRAFF, P.-CH.: *Allgemeines Gemeinschaftsprivatrecht*. In: GEBAUER, M., TEICHMANN, CH. (Hrsg.): *Europäisches Privat- und Unternehmensrecht (Enzyklopädie Europarecht, Band 6)*. Baden-Baden: Nomos, 2014, s. 69 až 151, v bode 43 a nasl.

56. Pôvodným zámerom smernice, ktorá bola prijatá v roku 1986 na základe ustanovení, ktorým v súčasnosti zodpovedá článok 53 ods. 1 ZFEÚ³⁶ a článok 115 ZFEÚ³⁷, bolo vytvoriť rovnaké podmienky pre zastúpených, ktorí vykonávajú svoju činnosť na vnútornom trhu tak, že využívajú služby obchodných zástupcov: na to, aby zastúpení mohli investovať a podnikať, musia vedieť, aké pravidlá sa na nich vzťahujú, pokiaľ ide o kompenzáciu a odmeňovanie obchodných zástupcov, ktorých služby využívajú.

57. Tento zámer týkajúci sa vnútorného trhu podľa môjho názoru nespochybňuje neskoršia ustálená judikatúra Súdneho dvora, podľa ktorej smernica stanovuje kogentné³⁸ pravidlá, ktoré upravujú požiadavky *minimálnej* ochrany pre obchodného zástupcu³⁹, a cieľom smernice je najmä *ochrana* obchodných zástupcov v ich vzťahoch s tými, ktorých zastupujú⁴⁰.

58. Z vyššie uvedeného vyvodzujem záver, že smernica sa zameriava len na situácie, keď obchodný zástupca vykonáva svoju činnosť na vnútornom trhu. Rozhodujúcim faktorom je preto činnosť obchodného zástupcu, a nie sídlo zastúpeného.⁴¹

59. Pri výklade článku 27 Handelsagentuurwet by preto vnútroštátny súd mal zohľadniť tieto skutočnosti: smernica 86/653 vyžaduje, aby sa také ustanovenie vzťahovalo na situácie, v ktorých obchodný zástupca vykonáva svoju činnosť v Belgicku alebo inde na vnútornom trhu. Smernica 86/653 však nevyžaduje, aby také ustanovenie zahŕňalo situáciu, ktorá prekračuje rámec vnútorného trhu. Účelom smernice preto nie je upraviť otázku, či belgické orgány majú alebo nemajú konštatovať, že článok 27 Handelsagentuurwet sa vzťahuje na situácie, ktoré prekračujú rámec vnútorného trhu.

6. Navrhovaná odpoveď

60. Moja odpoveď na prvú časť otázky preto znie tak, že článok 17 smernice 86/653 vyžaduje kogentnú ochranu obchodného zástupcu, ktorý vykonáva svoju činnosť na vnútornom trhu. Nebráni právnomu predpisu členského štátu, podľa ktorého sa taká ochrana neposkytuje obchodnému zástupcovi, ktorý vykonáva svoju činnosť mimo vnútorného trhu.

C – Druhá časť otázky – o dohode o pridružení a dodatkovom protokole

61. „Ustanovenia dohody o pridružení“, na ktoré vnútroštátny súd odkazuje vo svojej otázke, podľa môjho názoru označujú článok 14 dohody o pridružení a článok 41 dodatkového protokolu.

62. Agro vo svojich písomných pripomienkach navyše poukazuje na článok 9 dohody o pridružení.

36 — Vtedajší článok 57 ods. 2 EHS.

37 — Vtedajší článok 100 EHS. Toto ustanovenie vyžaduje jednomyseľný súhlas Rady. Smernica bola prijatá pred 1. júlom 1987, keď vstúpil do platnosti Jednotný európsky akt, ktorým bolo doplnené nové ustanovenie, konkrétne článok 100a EHS (teraz článok 114 ZFEÚ).

38 — Pozri rozsudky z 9. novembra 2000, Ingmar (C-381/98, EU:C:2000:605, body 21 a 22), z 23. marca 2006, Honyvem Informazioni Commerciali (C-465/04, EU:C:2006:199, body 22 a 34), a zo 17. októbra 2013, Unamar (C-184/12, EU:C:2013:663, bod 40).

39 — Pozri rozsudok zo 17. októbra 2013, Unamar (C-184/12, EU:C:2013:663, bod 52). Pozri tiež ROTT-PIETRZYK, E.: *Agent Handlowy – Regulacje Polskie i Europejskie*. Warszawa: C. H. Beck, 2006, s. 68.

40 — A na tento účel stanovuje okrem iného pravidlá upravujúce uzatváranie a zánik zmluvy o obchodnom zastúpení (články 13 až 20 smernice). Pozri rozsudky z 30. apríla 1998, Bellone (C-215/97, EU:C:1998:189, bod 13), z 9. novembra 2000, Ingmar (C-381/98, EU:C:2000:605, body 20 a 21), z 23. marca 2006, Honyvem Informazioni Commerciali (C-465/04, EU:C:2006:199, body 19 a 22), zo 17. januára 2008, Chevassus-Marche (C-19/07, EU:C:2008:23, bod 22), a z 26. marca 2009, Semen (C-348/07, EU:C:2009:195, bod 14).

41 — To znamená, že ak by obchodný zástupca vykonával svoju činnosť nielen v Turecku, ale napríklad aj v Grécku, išlo by o situáciu v rámci vnútorného trhu.

1. Článok 14 dohody o pridružení a článok 41 ods. 1 dodatkového protokolu

63. Článok 14 dohody o pridružení stanovuje, že zmluvné strany „sa dohodli, že sa budú inšpirovať článkami 55, 56 a 58 až 65 [Zmluvy o FEÚ], aby medzi sebou odstránili obmedzenia slobodného poskytovania služieb“. Článok 41 ods. 1 dodatkového protokolu obsahuje takzvanú „klauzulu standstill“, pričom stanovuje, že zmluvné strany „upustia od vzájomného zavádzania akýchkoľvek nových obmedzení týkajúcich sa [slobody usadiť sa] a [slobodného poskytovania služieb]“.

64. Agro tvrdí, že dochádza k obmedzeniu slobody tureckého obchodného zástupcu, ktorého služby si objednala belgická spoločnosť, keďže tento obchodný zástupca nepožíva rovnakú ochranu v zmysle smernice 86/653 ako obchodný zástupca pôsobiaci v rámci vnútorného trhu.

65. V tejto súvislosti sú žiaduce nasledujúce poznámky.

66. Obchodný zástupca, akým je Agro, sa nemôže dovolávať subjektívneho práva na slobodné poskytovanie služieb podľa dohody o pridružení alebo dodatkového protokolu spôsobom, ktorý je porovnateľný s článkom 56 ZFEÚ.

67. Článok 14 dohody o pridružení a článok 41 dodatkového protokolu jednoducho nespôsobujú, že článok 56 sa uplatní na situáciu týkajúcu sa vzťahov medzi EÚ a Tureckom. Článok 56 ZFEÚ upravuje rozvinutejšiu a hlbšiu úroveň integrácie v rámci vnútorného trhu medzi členskými štátmi EÚ, ktorá podstatne prekračuje úroveň, ktorú zakotvujú ustanovenia dohody o pridružení a dodatkového protokolu pripojeného k tejto dohode.

68. Pokiaľ ide o články 12⁴² a 13⁴³ dohody o pridružení, Súdny dvor už rozhodol, že ani jedno z týchto ustanovení nemá priamy účinok, lebo tieto články nie sú dostatočne presné a nepodmienené.⁴⁴ Nič iné nemožno povedať o článku 14 dohody o pridružení, ktorého formulácia je takmer totožná s formuláciou článkov 12 a 13. Ako navyše Súdny dvor rozhodol v rozsudku Demirkan, použitie slova „inšpirovať sa“ v článku 14 dohody o pridružení nezaväzuje zmluvné strany uplatniť či už samotné ustanovenia Zmluvy upravujúce oblasť slobodného poskytovania služieb alebo tie, ktoré boli prijaté na ich vykonanie, ale ich iba považovať za zdroj inšpirácie pre opatrenia, ktoré treba prijať na účely dosiahnutia cieľov upravených touto dohodou.⁴⁵

69. Čo sa týka článku 41 ods. 1 dodatkového protokolu, Súdny dvor sa síce domnieva, že toto ustanovenie je v zásade priamo uplatniteľné⁴⁶, ale konštatoval to len v situáciách, v ktorých sa tureckí štátni príslušníci chceli usadiť alebo poskytovať služby v *Európskej únii*. Ako bolo uvedené vyššie, v prejednávanom prípade to tak nie je. Okrem toho v súvislosti s klauzulou „standstill“ uvedenou v článku 41 ods. 1 dodatkového protokolu Súdny dvor – s odkazom na ustálenú judikatúru – v rozsudku Demirkan rozhodol, že výklad ustanovení práva Únie, vrátane ustanovení Zmluvy, nemožno automaticky preniesť na výklad dohody uzatvorenej medzi Úniou a tretím štátom s výnimkou výslovných ustanovení, ktoré samotná dohoda na tieto účely stanovuje.⁴⁷

42 — Týkajúci sa voľného pohybu pracovníkov.

43 — Týkajúci sa slobody usadiť sa.

44 — Pokiaľ ide o článok 12 dohody o pridružení, pozri rozsudok z 30. septembra 1987, Demirel (12/86, EU:C:1987:400, bod 23), a pokiaľ ide o článok 13 dohody o pridružení, pozri rozsudok z 11. mája 2000, Savas (C-37/98, EU:C:2000:224, body 42 a 45).

45 — Pozri rozsudok z 24. septembra 2013, Demirkan (C-221/11, EU:C:2013:583, bod 45).

46 — Pozri rozsudky z 11. mája 2000, Savas (C-37/98, EU:C:2000:224, bod 54), a z 21. októbra 2003, Abatay a i. (C-317/01 a C-369/01, EU:C:2003:572, bod 58).

47 — Je to ustálená judikatúra od vydania rozsudku z 9. februára 1982, Polydor a RSO Records (270/80, EU:C:1982:43, bod 16). Pozri tiež rozsudok z 24. septembra 2013, Demirkan (C-221/11, EU:C:2013:583, bod 44 a citovanú judikatúru).

70. Súdny dvor v rozsudku Demirkan poznamenal, že „z cieľa článku 41 ods. 1 dodatkového protokolu, ako aj z kontextu tohto ustanovenia vyplývajú podstatné odlišnosti v porovnaní s článkom 56 ZFEÚ“⁴⁸. Je pravda, že rozsudok Demirkan sa týkal dosť nezvyčajnej situácie, keď sa turecký štátny príslušník odvolával na pasívne slobodné poskytovanie služieb, aby bol oslobodený od vízovej povinnosti. Nie je prekvapujúce, že Súdny dvor konštatoval, že slobodné poskytovanie služieb v kontexte článku 41 ods. 1 dodatkového protokolu podľa judikatúry Luisi a Carbone⁴⁹ nezahŕňa pasívne slobodné poskytovanie služieb⁵⁰. Je však zrejmé, že všeobecné závery vyplývajúce z rozsudku Demirkan, ktoré boli spomenuté vyššie, sa vzťahujú aj na prejednávaný prípad.

2. Článok 9 dohody o pridružení

71. Podľa článku 9 dohody o pridružení „zmluvné strany uznávajú, že v rámci pôsobnosti tejto dohody a v súlade s prípadnými osobitnými ustanoveniami prijatými na základe článku 8 je zakázaná akákoľvek diskriminácia na základe štátnej príslušnosti v súlade so zásadou uvedenou v [článku 18 ZFEÚ].“

72. Znenie tohto ustanovenia je veľmi jasné. Vyžaduje sa, aby išlo o situáciu „v rámci pôsobnosti tejto dohody“. Práve to však nemožno povedať o prejednávanom prípade. Nejde tu o voľný pohyb služieb a navyše sa neuplatní smernica 86/653.

73. Článok 9 dohody o pridružení teda – tak ako článok 18 ZFEÚ – nemožno uplatniť samostatne.

3. Navrhovaná odpoveď

74. Preto navrhujem odpovedať na druhú časť otázky tak, že dohoda o pridružení ani dodatkový protokol nebránia právnemu predpisu členského štátu, podľa ktorého sa ochrana v zmysle smernice 86/653 poskytuje len v prípade, keď obchodný zástupca vykonáva svoju činnosť v tomto členskom štáte, a nie vtedy, keď je zastúpený usadený v tomto členskom štáte a obchodný zástupca je usadený a vykonáva svoju činnosť v Turecku.

IV – Návrh

75. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázku, ktorú položil Rechtbank van Koophandel (Obchodný súd v Gente), takto:

Článok 17 smernice Rady 86/653/EHS z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov vyžaduje kogentnú ochranu obchodného zástupcu, ktorý vykonáva svoju činnosť na vnútornom trhu. Tento článok nebráni právnemu predpisu členského štátu, podľa ktorého sa taká ochrana neposkytuje obchodnému zástupcovi, ktorý vykonáva svoju činnosť mimo vnútorného trhu.

Asociačná dohoda medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Tureckom, ktorá bola podpísaná v Ankare 12. septembra 1963 Tureckou republikou na jednej strane a členskými štátmi EHS a Spoločenstvom na strane druhej a ktorá bola uzavretá, schválená a potvrdená v mene Spoločenstva rozhodnutím Rady 64/732/EHS z 23. decembra 1963, ani dodatkový protokol podpísaný 23. novembra 1970 v Bruseli a uzatvorený, schválený a potvrdený v mene Spoločenstva nariadením Rady (EHS) č. 2760/72 z 19. decembra 1972 nebránia právnemu predpisu členského štátu, podľa ktorého sa

48 — Pozri rozsudok z 24. septembra 2013, Demirkan (C-221/11, EU:C:2013:583, bod 49).

49 — Pozri rozsudok z 31. januára 1984, Luisi a Carbone (286/82 a 26/83, EU:C:1984:35, bod 10).

50 — Pozri rozsudok z 24. septembra 2013, Demirkan (C-221/11, EU:C:2013:583, bod 62).

ochrana v zmysle smernice 86/653 poskytuje len v prípade, keď obchodný zástupca vykonáva svoju činnosť v tomto členskom štáte, a nie vtedy, keď je zastúpený usadený v tomto členskom štáte a obchodný zástupca je usadený a vykonáva svoju činnosť v Turecku.